

Sygn. akt: III AUa 316/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska

Sędziowie: SSA Iwona Szybka

SSO del. Beata Michalska

Protokolant: sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2013 r. w Łodzi

sprawy **E. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.**

o emeryturę i jej wysokość,

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 23 listopada 2012 r., sygn. akt: V U 1188/12;

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 316/13

UZASADNIENIE

E. B. wniósł w dniu 14 maja 2012r. odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. W.. z 3 kwietnia 2012r. odmawiającej obliczenia wysokości emerytury na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wnioskodawca wystąpił o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie prawa do obliczenia emerytury według zasad kapitałowych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu swojego stanowiska podniósł, że E. B. nabył prawo do emerytury z urzędu na podstawie art.27a ustawy o emeryturach i rentach z FUS od 29 października 2011r. W chwili złożenia wniosku o emeryturę (10 listopada 2011r.) miał już ustalone prawo do emerytury i z tego względu nie ma możliwości ustalenia wysokości emerytury na podstawie art.55 cyt. ustawy. W ocenie organu rentowego wniosek o emeryturę winien być złożony do końca miesiąca, w którym wnioskodawca ukończył 65 lat.

Sąd Okręgowy w Kaliszu w sprawie o sygn. akt VU 1188/12 wyrokiem z 23 listopada 2012r. , uzupełnionym wyrokiem z 7 grudnia 2012r., zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał E. B. prawo do emerytury obliczonej na podstawie art.26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poczynając od 1 listopada 2011r.

Powyższe orzeczenie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i prawne:

Odwołujący E. B., ur. (...), od 1982r. uprawniony był do renty z tytułu niezdolności do pracy. Decyzją z 1 listopada 2011 r., wyslaną 22 listopada 2011r., ZUS przyznał odwołującemu, poczynając od 29 października 2011 r., emeryturę z urzędu dla osoby pobierającej rentę z tytułu niezdolności do pracy, która osiągnęła powszechny wiek emerytalny i legitymuje się wymaganym okresem ubezpieczenia. Wysokość świadczenia ustalono od podstawy wymiaru dotychczas pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy. Emerytura na dzień 29 października 2011 r. wynosiła kwotę 1.122,69 zł miesięcznie (łącznie ze zwiększeniem z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników), a po weryfikacji dokonanej decyzją z 8 maja 2012 r. – kwotę 1.214,16 zł.

W dniu 10 listopada 2011r. odwołujący wniósł o przyznanie mu emerytury obliczonej według najkorzystniejszego wariantu. Do wniosku o świadczenie dołączone zostało świadectwo pracy z 31 października 2011r., wskazujące na rozwiązanie z końcem października 2011r. stosunku pracy istniejącego od lipca 2010r. Z tytułu powyższego zatrudnienia odprowadzana była składka na ubezpieczenia społeczne. Jak ustalił Sąd I instancji, wysokość emerytury obliczona według zasad kapitałowych wyniosłaby kwotę 1.680,46 zł., a po doliczeniu 47,33 zł z tytułu zwiększenia za okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników – 1.727,79 zł. Po waloryzacji od marca 2012r. emerytura winna wynieść kwotę 1.798,79 zł. W ocenie Sądu przy tak ustalonym stanie faktycznym odwołanie jest uzasadnione. Zgodnie bowiem z przepisem art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art.27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53. Sąd Okręgowy wskazał, że wyliczona hipotetycznie wysokość emerytury obliczonej według zasad zawartych w art. 26 ustawy jest wyższa od tej obliczonej na podstawie art. 53 ustawy. W ocenie Sądu Okręgowego nie ma przeszkód prawnych do zastosowania przepisu art. 55 ustawy wobec osoby, której ZUS przyznał emeryturę z urzędu w trybie art. 27a ustawy. Z zakresu unormowania objętego przepisem art. 55 ustawy nie zostali bowiem wyłączni ci ubezpieczeni, którym przyznano świadczenie według starych zasad. Skoro takie osoby nie zostały wyłączone, to uprawnienie należy odnieść do tych wszystkich ubezpieczonych, którzy spełniają warunki wymienione w tym przepisie. Odwołujący spełnił warunki do uzyskania emerytury w trybie art. 27 ustawy i kontynuował ubezpieczenie po ukończeniu wieku emerytalnego. Istnieją więc warunki do przyznania mu emerytury obliczonej według zasad kapitałowych. Zaskarżona decyzja podlegała zatem zmianie na podstawie art.477¹⁴§2 k.p.c. Sąd nie określił w wyroku daty, od której odwołujący uzyskał prawo do obliczenia emerytury kapitałowej. Rozstrzygnięcie w tym zakresie zawarte zostało w wyroku uzupełniającym. W uzasadnieniu wyroku powołano art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się, poczynając od dnia powstania prawa do świadczeń, nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Przyznając świadczenie, organ je przyznający winien określić datę, od której prawo do świadczenia przysługuje. Zgodnie z przepisem art. 351 § 1 k.p.c., strona może w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku, zgłosić wniosek o uzupełnienie wyroku, jeżeli sąd nie orzekł o całości żądania, o natychmiastowej wykonalności albo nie zamieścił w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu. W rezultacie Sąd Okręgowy ustalił datę, od której wnioskodawcy przysługuje obliczenie emerytury w oparciu o art.26 ustawy na 1 listopada 2011r., ponieważ wniosek o emeryturę zgłoszony został w listopadzie 2011 r.

W ustawowym terminie apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu wniósł organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucono naruszenie prawa materialnego, tj. art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U 2009, Nr 153 poz. 1227 z późn.zm) oraz naruszenie przepisów o postępowaniu, tj. art. 233 § 1 k.p.c. W uzasadnieniu swojego stanowiska apelujący podnosił, że wyrok wydany w niniejszej sprawie nie jest zgodny z prawem. Z akt sprawy wynika, że odwołujący, ur. (...), od dnia 7 czerwca 1982 r. był uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy. Z uwagi na brak wniosku o emeryturę w dniu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego organ rentowy wydał decyzję przyznającą w/w prawo do emerytury od 29 października 2011 r. na podstawie art. 27a w/w ustawy. Przepis ten stanowi, że emeryturę przyznaje się z urzędu zamiast pobieranej renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Emerytura została przyznana na starych zasadach, tj. jak dla osoby urodzonej przed 1 stycznia 1949 r. i na starych

zasadach została również wyliczona jej wysokość (art. 53 w/w ustawy). Podstawę wymiaru ustalono od podstawy wymiaru z renty, uznając tak wyliczone świadczenie za najkorzystniejsze. Odwołujący w dniu 10 listopada 2011 r. złożył wniosek o emeryturę. Do wniosku załączył świadectwo pracy wystawione przez (...) Gospodarstwo (...) stwierdzające, że w okresie od 01 lipca 2010r. do 31 października 2011r. był zatrudniony i składka na ubezpieczenie społeczne została opłacona. W ocenie organu rentowego przepis art. 55 w/w ustawy, a w związku z tym i wyliczenie emerytury na podstawie art. 26, adresowane jest do ubezpieczonych, którzy są urodzeni przed 1 stycznia 1949 r. tylko w przypadku, gdy spełnią warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, kontynuują ubezpieczenie emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidywanego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpią z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r. W ocenie apelującego art. 55 w/w ustawy jest przepisem szczególnym, który daje prawo ubezpieczonemu pozostającemu w tzw. starym systemie emerytalnym i nie mającemu przyznanego prawa do emerytury na zasadach dotychczasowych, do dokonania obliczenia wysokości świadczenia jak dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. czyli na nowych zasadach. Z całości materiału dowodowego wynika, że w dniu złożenia wniosku o emeryturę był już uprawniony do emerytury z urzędu (art. 27a) przyznanej i obliczonej na starych zasadach, tym samym odwołujący nie ma prawa do obliczenia emerytury na zasadach kapitałowych. Taką samą wykładnię przepisu art. 55 zastosował Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w swoim wyroku z dnia 16 lutego 2012 r. sygn.akt III AUa 1689/11 (wyrok niepublikowany, załączony do apelacji). W uzasadnieniu tegoż wyroku Sąd Apelacyjny uznał, że „ustawodawca przewidział możliwość obliczenia emerytury na nowych zasadach, wyłącznie względem ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., którzy nie mają ustalonego świadczenia na zasadach dotychczasowych”. Wskazując na powyższą argumentację organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Wnioskodawca E. B. wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja organu rentowego nie jest uzasadniona, a podniesione w niej zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że ustalony w sprawie stan faktyczny nie był sporny. E. B., ur. (...), był uprawniony od 1982r. do renty III grupy inwalidów, a następnie z tytułu częściowej niezdolności do pracy na stałe. Jak wynika z akt ZUS, w okresie pobierania świadczeń rentowych wnioskodawca od 1 lipca 2010r. do 31 października 2011r. był zatrudniony na podstawie umowy o pracę na 1/4 etatu. W sprawie nie było sporu co do tego, że z tytułu zawartej umowy wnioskodawca podlegał ubezpieczeniom społecznym. Po ukończeniu (...) powszechnego wieku emerytalnego, E. B. w dniu 10 listopada 2011r. złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury obliczonej w myśl nowych zasad. Z akt rentowych wynika, że decyzją z 1 listopada 2011r. (dzień ustawowo wolny od pracy), wysłaną do wnioskodawcy 22 listopada 2011r., ZUS przyznał mu prawo do emerytury z urzędu od 29 października 2011r. Tym samym na datę złożenia wniosku o emeryturę wnioskodawca nie otrzymał decyzji o przyznaniu emerytury z urzędu, nie mógł mieć w ogóle wiedzy o wydaniu takiej decyzji. Biorąc pod uwagę datę, z jaką wydano decyzję o przyznaniu emerytury z urzędu i datę jej wysłania, nasuwają się też wątpliwości co do faktycznej daty podjęcia przez organ rentowy decyzji w tym przedmiocie.

W tak ustalonym stanie faktycznym, wyjaśnienia wymaga kwestia, czy wnioskodawca ma prawo do obliczenia emerytury na podstawie art.55 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009, Nr 153, poz. 1227 z późn.zm) wg zasad kapitałowych, określonych w art.26 cyt. ustawy w sytuacji, gdy spełnił warunki do nabycia prawa do emerytury z urzędu w myśl art.27a. Przy czym ZUS odmówił wnioskodawcy tego prawa, uznając, że wniosek o emeryturę złożył za późno – tj. po upływie miesiąca, w którym ukończył 65 lat. Sąd Okręgowy uznał, że warunek ten jest bez znaczenia, a odwołujący spełnił wszystkie przesłanki z art.55, warunkujące obliczenie emerytury na podstawie art.26 cyt. ustawy.

Zgodnie z art.55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po 31 grudnia

2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53. W pierwszej kolejności należy podkreślić, że argumentacja ZUS, na podstawie której odmówił wnioskodawcy prawa do zastosowania wobec niego art.55, nie znajduje potwierdzenia w treści powołanego przepisu. Przyjęte przez ZUS w zaskarżonej decyzji stanowisko, że osoba uprawniona do emerytury z urzędu (art.27a) musi złożyć wniosek o emeryturę (art.27) do końca miesiąca, w którym kończy powszechny wiek emerytalny pod rygorem utraty tego uprawnienia, nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach.

W apelacji podniesiono natomiast zarzut naruszenia art.55 cyt. ustawy, ponieważ wnioskodawca złożył wniosek o emeryturę z trybie art.27 w sytuacji, gdy miał już przyznane świadczenie z urzędu w trybie art.27a. W kontekście zarzutów apelacji istotnego znaczenia nabiera rozstrzygnięcie, czy fakt nabycia prawa do emerytury z urzędu na podstawie art.27a wyklucza możliwość złożenia wniosku w trybie art.27 ustawy. Przy czym ZUS takiej możliwości nie wykluczył w zaskarżonej decyzji, ograniczając ją jednak terminem, co jak wyżej wyjaśniono, nie wynika z przepisów ustawy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego powołana wyżej interpretacja nie znajduje potwierdzenia w obowiązujących przepisach. Obligatoryjną zamianę rent na emeryturę wprowadzono od 1 stycznia 2006r. W literaturze podkreśla się, że w ten sposób usunięto systemowy błąd „dożywotniej renty”. Niewątpliwie intencją ustawodawcy nie było natomiast pogorszenie sytuacji ubezpieczonych rencistów i pozbawienie ich uprawnień przysługujących wszystkim innym ubezpieczonym spełniającym warunki z art.55 ustawy. Ponadto w Komentarzu do ustawy o emeryturach i rentach z FUS pod red. Kamila Antonowa, wyd. C.H.Beck (do art.24a ustawy), wskazano, że emerytury z urzędu nie przyznaje się w przypadku ustalenia prawa do emerytury, jako świadczenia wybranego. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko, że na mocy art.27a ustawodawca nie pozbawił rencistów prawa do emerytury z wyboru, pod warunkiem spełnienia wskazanego w tym przepisie warunku stażu – 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Jeśli zatem uznajemy, że rencista, nabywający prawo do emerytury z urzędu, nie został przez ustawodawcę pozbawiony prawa do ubiegania się o emeryturę w trybie art.27 ustawy, chybiona staje się argumentacja, iż wnioskodawca nie spełnił przesłanek z art.55, gdyż dotyczy on tylko ubezpieczonych mających prawo do emerytury na podstawie art.27. W rezultacie należy stwierdzić, że w ustalonym w sprawie stanie faktycznym wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki do obliczenia emerytury na podstawie powołanego art.55, tj. spełnił warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, w tym niespornie udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, ponadto kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe po osiągnięciu wieku emerytalnego, wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po 31 grudnia 2008r., a wyliczona hipotetycznie na podstawie art.26 wysokość świadczenia jest zdecydowanie wyższa od obliczonej zgodnie z art.53. Tym samym nie ma prawnych przeszkód do przyznania wnioskodawcy prawa do obliczenia emerytury w najkorzystniejszym dla niego wariantcie. Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Poznaniu, który w uzasadnieniu wyroku z 23 maja 2013r., w sprawie o sygn. akt III AUa 1517/12 podkreślił, że rencista po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego może domagać się przyznania emerytury na wniosek i organ rentowy nie ma podstaw do zamiany renty na emeryturę z urzędu wbrew woli ubezpieczonego, który ma możliwość wyboru korzystniejszego świadczenia.

Apelujący w uzasadnieniu swoich zarzutów powołał się na uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 16 lutego 2012 r. sygn.akt III AUa 1689/11, który uznał, że „ustawodawca przewidział możliwość obliczenia emerytury na nowych zasadach, wyłącznie względem ubezpieczonych urodzonych przed 1 stycznia 1949 r., którzy nie mają ustalonego świadczenia na zasadach dotychczasowych”. Jak wynika jednak z uchwały Sądu Najwyższego z 4 lipca 2013r., II UZP 4/13, ubezpieczony urodzony przed 31 grudnia 1948r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po 31 grudnia 2008r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art.26 w zw. z art.55 ustawy niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę wcześniejszą lub w niższym wieku (podobnie wyrok Sądu Najwyższego z 10 lipca 2013r., II UK 424/12). Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały, ratio legis tego przepisu jest kontynuowanie opłacania składek, nie zaś ubieganie się o emeryturę wcześniejszą lub w obniżonym wieku. Powołane uchwała i wyrok Sądu Najwyższego dotyczą co prawda innej sytuacji prawnej, gdy ubezpieczony domaga się obliczenia emerytury na podstawie art. 55 ustawy w sytuacji, gdy wcześniej miał prawo do emerytury wcześniejszej lub w niższym wieku emerytalnym, ale przesądzają o tym, że art. 55 odnosi się do tych ubezpieczonych, którzy spełniają wszystkie wskazane w nim warunki bez konieczności spełnienia innych dodatkowych przesłanek, nie wymienionych w tym przepisie. W szczególności emerytura, o którą

wnosi ubezpieczony, nie musi być pierwszym świadczeniem, aby skorzystać z prawa do jej obliczenia w trybie art.55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W rezultacie należy uznać, że E. B. , jako osoba spełniająca warunki do nabycia prawa do emerytury na podstawie art.27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, uzyskał możliwość ustalenia wysokości tego świadczenia według zasad kapitałowych wynikających z art.26 ustawy.

Mając na względzie, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu i oparty został na niewadliwych ustaleniach faktycznych, a wywiedziona przez organ rentowy apelacja nie zawierała uzasadnionych zarzutów, na podstawie art.385 k.p.c. podlegała oddaleniu.

Przewodniczący : Sędziowie